

Vek rozumu – osvietenstvo

- **koniec 17. a 18. storočia**
- prívrženci **osvietenci** – verili v silu vzdelávania
- pokroky vo **vede a technike** – zákony gravitácie, parný stroj, nové druhy živočíchov, vakcíny, elektrina
- využitie objavov v praxi – v poľnohospodárstve, mineralógií, baníctve, hutníctve
- **centrá vedeckého života** - Londýn, Paríž

- **Encyklopedisti** = francúzski osvietenci v polovici 18. storočia vydávali tzv. **Encyklopédiu** – slovník, zahŕňala celé doterajšie poznanie
- Osvietenci kritizovali cirkev - jej vonkajší prepych
- **Deisti** = osvietenci, ktorí tvrdili, že Boh stvoril svet, ale po jeho stvorení do ľudských osudov už nezasahuje a osudy sveta závisia len od ľudskej činnosti.

Francois Marie Voltaire – francúzsky spisovateľ a filozof

- o bol deista
- o tvrdil, že vesmír funguje presne podľa gravitačných zákonov
- o tvrdil, že svet sa má riadiť vedou, nie vôľou jedného človeka alebo cirkvi

Charles Louis Montesquieu – francúzsky filozof

- o tvrdil, že povahu človeka (znaky správania a príčiny konania) možno skúmať
- o chcel zostaviť pravidlá, podľa ktorých by mala konať rozumná vláda, ktorá by povahu ľudí usmerňovala rozumným smerom

Zberateľská horúčka

- vzácne stromy a rastliny - vznikali **arboréta i botanické záhrady**
- zbierali nerasty, herbáre, vznikali súkromné laboratória
- verejné predvádzanie fyzikálnych i chemických pokusov; spoločenské stretnutia vzdelancov

Podľa osvietencov je najdôležitejšie vzdelanie, ľudia musia rozumieť, čo sa učia. Kedysi bola vzdelávacím jazykom latinčina a francúzština, odvtedy národné jazyky.

Osvietenský absolutizmus

- **neobmedzená vláda panovníka, ktorý zavádza osvietenské reformy, ktoré majú zlepšovať postavenie ľudu**
- krajiny strednej a východnej Európy
 - o Prusko – **Fridrich II.**
 - o Rakúsko – **Jozef II.**
 - o Španielsko, Portugalsko, Švédsko, Dánsko
- Ruská cárovná **Katarína II. Veľká** - jej reformy pomohli zmodernizovať Rusko – ale brutálne spôsoby (osvietenstvo skôr predstierala)
- Podobné reformy vo všetkých krajinách
 - o zjednodušovali zákony
 - o zákaz mučenia
 - o podpora vedeckú, technickú, literárnu činnosť, vyššia úroveň verejného vzdelávania
 - o obmedzenie vplyvu katolíckej cirkvi
- osvietení panovníci odôvodňovali právo na absolútnu moc rozumovými dôvodmi (nie ako Bohom dané právo) - vláda funguje lepšie, keď je riadená jedinou osvietenou osobou.